

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie z odwołania R. K.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 2 lutego 2024 r.,
w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek
uprawniający do przejścia w stan spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 lipca 2024 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej
Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.**

Paweł Czubik   Joanna Lemańska   Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej R. K. (dalej jako: „Skarżąca”) pismem z 23 listopada 2023 r. złożyła oświadczenie – kierowane do Krajowej Rady Sądownictwa (dalej jako: „KRS” lub „Rada”) – w którym stwierdziła, że na podstawie

art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 217 ze zm.; dalej jako: „p.u.s.p.”) wyraża wolę dalszego zajmowania stanowiska sędziego po ukończeniu 65 roku życia, co nastąpi 13 czerwca 2024 r. W załączeniu Skarżąca przedstawiła dokumenty (m.in. zaświadczenie lekarskie), stwierdzające, że jest ona zdolna z uwagi na stan zdrowia do pełnienia obowiązków sędziego.

Powyższe oświadczenie i dołączone do niego dokumenty zostały przesłane do KRS wraz ze stanowiskiem Prezesa Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej (pismo z 24 listopada 2023 r.), który przychylił się do prośby Skarżącej i wniósł o uwzględnienie jej wniosku.

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą z 2 lutego 2024 r., nr [...], w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiagającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku, działając na podstawie art. 69 § 1b p.u.s.p., nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że pismem z 23 listopada 2023 r. Skarżąca oświadczyła Radzie wolę dalszego zajmowania stanowiska sędziego. Do oświadczenia załączyła zaświadczenie lekarskie z 22 listopada 2023 r. oraz zaświadczenie psychologiczne z 22 listopada 2023 r. stwierdzające, że jest zdolna do pełnienia urzędu sędziego, ze względu na stan zdrowia.

W celu przygotowania sprawy do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady, Przewodniczący Rady wyznaczył zespół, zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o jego powołaniu oraz o sprawach indywidualnych przekazanych zespołowi w celu przygotowania ich do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady. Minister Sprawiedliwości nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. 2021, poz. 269; dalej jako: „ustawa o KRS”).

Zespół członków KRS na posiedzeniu 1 lutego 2024 r. przy braku głosów „za” i „wstrzymujących się” oraz przy 3 głosach „przeciw” przyjął stanowisko o rekomendowaniu Radzie niewyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą. W uzasadnieniu stanowiska stwierdzono brak podstaw do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą, albowiem nie wystąpiły wyjątkowe okoliczności, które miałyby szczególnie donieść charakter i tym samym przemawiałyby za odstępniem od zasady obligatoryjnego

przejścia sędziego w stan spoczynku wraz z osiągnięciem określonego wieku.

Dalej w uzasadnieniu uchwały wskazano, że zgodnie z art. 69 § 1b p.u.s.p., Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów.

Podjmując uchwałę, Rada w pełni podzieliła stanowisko zespołu uznając, że brak jest przesłanek uzasadniających wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą. Podkreślono, że zasadą i regułą jest obligatoryjne przejście sędziego w stan spoczynku wraz z osiągnięciem określonego wieku. Przejście sędziego w stan spoczynku następuje *ex lege*. Natomiast art. 69 § 1b p.u.s.p. stanowi wyjątek od powyższej zasady, a użyty w nim przez ustawodawcę zwrot „może” oznacza uprawnienie (a nie obowiązek) KRS do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, pomimo ukończenia przez niego 65 roku życia, o ile jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym. W przypadku skorzystania z fakultatywnego rozwiązania uregulowanego w art. 69 § 1b p.u.s.p., na Radzie spoczywa obowiązek uzasadnienia, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny wymaga odstąpienia od zasady przejścia sędziego w stan spoczynku po osiągnięciu 65 roku życia, a jej uchwała ma charakter konstytutywny.

Zgodnie z przyjętym zatem przez ustawodawcę założeniem, odstąpienie od omawianej zasady musi wynikać z wyjątkowych okoliczności mających szczególnie doniosły charakter, przy czym wyłączną rolą KRS jest wypełnienie treścią pojęć „interes wymiaru sprawiedliwości” i „ważny interes społeczny”. Rada podziela przy tym wyrażone w judykaturze stanowisko, zgodnie z którym „interes”, o którym mowa w art. 69 § 1b p.u.s.p., ma charakter pozytywny, a nie negatywny (...).

Powyższe okoliczności spowodowały, że w trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa 2 lutego 2024 r. za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą oddano 2 głosy, przy 7 głosach „przeciw”

i 7 głosach „wstrzymujących się”.

Pismem z 7 marca 2024 r. odwołanie od ww. uchwały KRS wniosła Skarżąca, zaskarżając ją w całości. Uchwale zarzuciła:

1. naruszenie art. 42 ust. 1 ustawy o KRS poprzez sporządzenie uzasadnienia uchwały niezgodnie z wymogami tej normy, a w zasadzie brak jakiegokolwiek uzasadnienia odnoszącego się indywidualnie do Skarżącej,

2. naruszenie art. 42 ust. 3 ustawy o KRS wobec braku pouczeń, o których stanowi ta norma,

3. naruszenie art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p. polegające na niewskazaniu w treści zaskarżonej uchwały dlaczego, w ocenie Rady, dalsze sprawowanie przez Skarżącą urzędu sędziego nie jest uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, oraz że nie przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów,

4. w konsekwencji naruszenia opisanego w pkt. 3 naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,

5. naruszenie art. 33 ust. 1 ustawy o KRS polegające na podjęciu zaskarżonej uchwały bez wszechstronnego rozważenia sprawy.

W oparciu o powyższe zarzuty – rozwinięte następnie w uzasadnieniu odwołania – Skarżąca wniosła o: 1. uchylenie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, 2. odpowiednie zastosowanie art. 730 i art. 734 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i udzielenie zabezpieczenia poprzez wstrzymanie skuteczności zaskarżonej uchwały, 3. dopuszczenie dowodów z dokumentów – danych statystycznych dotyczących Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej za lata 2022-2023 – na okoliczność zasadności wniosku o udzielenie zabezpieczenia – wzrostu wpływu spraw w Wydziale, załatwień, pozostałości, stanu referatów sędziów.

Pismem z 17 kwietnia 2024 r. odpowiedź na odwołanie złożyła Krajowa Rada Sądownictwa, wnosząc o oddalenie odwołania w całości, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw. W konkluzji uzasadnienia odpowiedzi na odwołanie podniesiono, że „Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymuje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały. Zapadła ona w ramach ustawowych

kompetencji przysługujących Radzie, na podstawie prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych i przy zastosowaniu wskazanych wyżej przepisów, a złożone odwołanie stanowi bezzasadną polemikę z zajęтым przez Radę stanowiskiem” (s. 4).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zaskarżona uchwała Krajowej Rady Sądownictwa nie odpowiada prawu.

Przed przystąpieniem do zasadniczych rozważań, należy rozstrzygnąć dwie kwestie.

Po pierwsze, w zakresie złożonego przez Skarżącą wniosku o udzielenie zabezpieczenia poprzez wstrzymanie skuteczności zaskarżonej uchwały (s. 2, 6-8 odwołania), wskazać należy, że zgodnie z art. 69 § 1b zd. 3 p.u.s.p., w przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego po ukończeniu przez niego wieku, o którym mowa w art. 69 § 1, sędzia pozostaje na stanowisku do czasu zakończenia tego postępowania.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I NZP 3/21, rozstrzygnięto, że od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wydanej na podstawie art. 69 § 1b p.u.s.p. przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 44 ust. 1 ustawy o KRS). W konsekwencji uznać należy, że choć przedmiotowa uchwała KRS jest ostateczna z mocy prawa (art. 69 § 1b zd. 2 p.u.s.p.), to jednak nie kończy ona postępowania – jest bowiem zaskarżalna do Sądu Najwyższego. Innymi słowy, wniesienie odwołania od uchwały KRS (jak w niniejszej sprawie) skutkuje koniecznością zastosowania art. 69 § 1b zd. 3 p.u.s.p., co *ex lege* wywołuje skutek pozostawiania przez skarżącego sędziego na stanowisku do czasu zakończenia postępowania (zasadniczo: oddalenia odwołania przez Sąd Najwyższy lub ponownego rozpoznania sprawy przez KRS na skutek wydania orzeczenia kasacyjnego przez Sąd Najwyższy).

W świetle powyższych rozważań uznać należało wniosek Skarżącej o udzielenie zabezpieczenia za bezprzedmiotowy.

Po drugie, Skarżąca wniosła o rozpoznanie jej odwołania przez Sąd Najwyższy – Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (s. 1-4 odwołania).

Dodatkowo, w piśmie z 26 kwietnia 2024 r. wskazała m.in., że „pracownik Biura Podawczego zobowiązany jest do doręczenia pism wpływających do Sądu adresatom wskazanym w korespondencji – nie ma prawa w tym zakresie zmieniać woli strony” (k. 33 akt Sądu Najwyższego).

Z powyższym stanowiskiem nie sposób się zgodzić. O właściwości konkretnej Izby Sądu Najwyższego rozstrzyga ustawa, a nie „wola strony”. W myśl art. 26 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2024, poz. 622), do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych.

Przechodząc do istoty sprawy, przypomnieć należy, że zgodnie z art. 69 § 1 p.u.s.p., sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Krajowej Radzie Sądownictwa wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p.).

Podkreślenia jednocześnie wymaga, że w sprawach indywidualnych, w świetle art. 33 ust. 1 ustawy o KRS, Rada jest obowiązana przed podjęciem uchwały wszechstronnie rozważyć sprawę na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone. Nakaz podjęcia uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy oznacza, że Rada nie może pominąć istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności wynikających z udostępnionej dokumentacji lub wyjaśnień, czy innych zebranych dowodów, ani dokonać ustaleń sprzecznych z tym materiałem, zaś samo rozstrzygnięcie powinno być wynikiem wszechstronnego rozważenia wszystkich aspektów sprawy w sposób, który nie był dowolny. W przypadku podejmowania uchwały

dotyczącej wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku przesłankami, które Rada jest zobowiązana uwzględnić, są: uzasadniony interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny, w szczególności racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów.

W kontekście powyższego, zasadne okazały się sformułowane przez Skarżącą zarzuty naruszenia przez Radę obowiązków wszechstronnego rozważenia sprawy oraz należytego uzasadnienia podjętego rozstrzygnięcia.

Lektura uzasadnienia zaskarżonej uchwały jednoznacznie wskazuje, że KRS zaniechała pogłębionej analizy sprawy. Uzasadnienie to jest ogólnikowe, co w istocie uniemożliwia poznanie okoliczności, które według KRS przesądziły o podjęciu decyzji o odmowie uwzględnienia wniosku Skarżącej o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie przez nią stanowiska sędziego.

Należy zgodzić się ze Skarżącą, że uzasadnienie zaskarżonej uchwały nie zawiera elementów indywidualnych, odnoszących się do jej sytuacji zawodowej. W odwołaniu wskazano m.in., że „uzasadnienie sprawia wrażenie uniwersalnego, które jest przez Krajową Radę Sądownictwa wykorzystywane w sytuacji, gdy nie ma merytorycznych argumentów dla poparcia swoich decyzji” (s. 5). W istocie Rada nie odniosła się w żaden sposób do znajdujących się w materiałach sprawy statystyk dotyczących działalności orzeczniczej Skarżącej czy też rozbudowanego pisma Prezesa Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z 24 listopada 2023 r., w którym tenże podniósł m.in.: „ze swej strony przychylam się do prośby Pani Sędzi i proszę o jej uwzględnienie” (s. 1), „w mojej ocenie dotychczasowy przebieg służby sędziowskiej Pani Sędzi R. K. wskazuje przede wszystkim na Jej pracowitość oraz wysoki poziom wiedzy, którą wykorzystuje na różnych polach” (s. 2), „na dzień dzisiejszy na 45 etatów sędziowskich obsadzonych jest 38” (s. 4 *in principio*), „braki kadrowe w grupie orzeczniczej dla Sądu Okręgowego są dotkliwe od kilku lat i dlatego uwzględnienie przez Krajową Radę Sądownictwa oświadczenia Pani SSO R. K. (...) może przynieść wymierne, korzystne skutki dla wyników pracy kierowanego przeze mnie Sądu” (s. 4 *in fine*).

W świetle powyższych okoliczności Sąd Najwyższy nie ma wątpliwości,

że zaskarżona uchwała Rady została podjęta w sposób dowolny, bez wszechstronnego rozpatrzenia posiadanych materiałów, co rodzi konieczność jej uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Dodatkowo, podzielić należy stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 16 kwietnia 2024 r., I NKRS 100/23, że art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p. wskazuje na uznanie, jakie przysługuje Radzie w kwestii wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie przez sędziego stanowiska pomimo ukończenia przez niego 65 roku życia. Ustawa wyraźnie bowiem stanowi, że KRS „może wyrazić zgodę”. Nie oznacza to jednak, że KRS może działać na zasadzie pełnej uznaniowości i w ten sposób arbitralnie decydować o pozostawieniu sędziego w stanie czynnym po osiągnięciu przez niego ustawowego wieku przechodzenia w stan spoczynku. Uznaniowość Rady jest ograniczona kryteriami wskazanymi *expressis verbis* w art. 69 § 1b p.u.s.p. Na Radzie spoczywa zatem obowiązek uzasadnienia, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny wymaga odstąpienia od zasady, względnie tego nie uzasadnia. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem Rady, że odstępstwo od zasady przejścia w stan spoczynku powinno znajdować zastosowanie wyjątkowo i tylko wówczas, gdy sędzia przejawia zdolności do wypełniania obowiązków zawodowych nie tylko w stopniu wystarczającym (porównywalnym z innymi), lecz w stopniu ekstraordynaryjnym w porównaniu do innych sędziów. Takie kryterium nie wynika z treści przepisów prawa. Wszelkie okoliczności związane z cechami osobistymi sędziego mogą i powinny być rozważane jedynie w odniesieniu do interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego. Hipotetycznie rzecz ujmując, nawet jeżeli sędzia nie wyróżnia się na tle innych sędziów, to interes wymiaru sprawiedliwości (lub ważny interes społeczny) może przemawiać za jego pozostaniem w służbie, i odwrotnie – nawet jeżeli mamy do czynienia z wyróżniającym się sędzią, interes wymiaru sprawiedliwości (lub ważny interes społeczny) nie zawsze będzie przemawiać za odstępstwem od zasady.

Analizując kwestię przesłanek z art. 69 § 1b p.u.s.p., KRS powinna zatem wykazać, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny nie wymaga pozostawienia sędziego, który zgłosił Radzie wolę dalszego pełnienia służby sędziowskiej, na dotychczasowym stanowisku.

Ponownie rozpatrując sprawę, Krajowa Rada Sądownictwa dokona wnikliwej analizy zebranego w niej materiału dowodowego, uwzględniając wyrażone powyżej poglądy Sądu Najwyższego.

W świetle poczynionych ustaleń, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Paweł Czubik   Joanna Lemańska   Grzegorz Pastuszko

[SOP]

[ms]